

Stanowisko nr 2/2023
Walnego Zebrania Delegatów Regionu Podlaskiego NSZZ „Solidarność”
w sprawie zawierania układów zbiorowych pracy

Walne Zebranie Delegatów Regionu Podlaskiego NSZZ „Solidarność” zwraca się do Rządu i Parlamentu RP o podjęcie działań zmierzających do zreformowania przepisów prawa pracy w taki sposób, aby zawieranie ponadzakładowych i zakładowych układów zbiorowych pracy odbywało się bez przeszkód w sposób powszechny i uwzględniało zasady partycypacji pracowniczej.

Proponujemy następujące kierunki zmian w prawie pracy:

1. Jednoznaczny zapis w kodeksie pracy umożliwiający zawarcie ponadzakładowego układu zbiorowego pracy. W przypadku kiedy jedna ze stron uprawniona do zawarcia ponadzakładowego układu zbiorowego pracy (obojętnie związkowa czy pracodawców) wystąpi z wnioskiem o zawarcie takiego układu, to wtedy druga strona zobowiązana jest niezwłocznie przystąpić do negocjacji. Jeśli np. pracodawcy wspólnej reprezentacji formalnie nie posiadają obowiązani są taką reprezentację wspólną niezwłocznie powołać i przystąpić do negocjacji.
2. Likwidację w przepisach prawa pracy tzw. reprezentanta załogi – w to miejsce należy wprowadzić możliwość negocjowania układów zbiorowych pracy i regulaminów dla pracowników firmy nie objętej działalnością organizacji związkowej przez wskazaną przez pracowników reprezentatywną krajową organizację związkową (koszty takich negocjacji pokrywałby pracodawca).

W państwach o ugruntowanej demokracji układy zbiorowe pracy są podstawowym instrumentem kształtowania stosunków pracy, powszechnie stosowane są w krajach skandynawskich oraz zachodnich krajach Unii Europejskiej, natomiast w Polsce obecnie praktycznie nie ma ponadzakładowych, branżowych czy sektorowych układów zbiorowych pracy. Z Konstytucji RP wynika, że w Polsce zastosowanie ma system społecznej gospodarki rynkowej. Obserwowana w naszym kraju praktyka wykazuje niekorzystną dla pracobiorców dowolność w tworzeniu i stosowaniu prawa pracy w danej branży lub w aktach wewnątrzzakładowych. Brak ponadzakładowych układów zbiorowych pracy powoduje zaburzenia w relacjach gospodarczych w danej branży poprzez bezkrytyczną, niebezpieczną, a wręcz patologiczną konkurencję kosztami pracowniczymi, np.: zaniżone wielkości etatu i związane z tym wynagrodzenia płacone w części „pod stołem”, unikanie płacenia składek na ubezpieczenia społeczne, podatków, składki zdrowotnej itp., co w konsekwencji jest niebezpieczne i szkodliwe nie tylko dla pracowników, ale także dla poważnych przedsiębiorców produkujących dobra wysoko przetworzone o dużej wartości dodanej lub świadczących wysokiej jakości usługi, którym jest trudno rywalizować z nieuczciwymi firmami, ponieważ same stosują uczciwe, zgodne z prawem formy zatrudnienia i z należąną powagą traktują pracowników, płacąc jednocześnie w pełni wszystkie wynikające z tego zobowiązania. Jest to także szkodliwe dla całej gospodarki kraju i dochodów budżetu Państwa oraz funduszy ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych.

Gdyby w naszym kraju miała zastosowanie praktyka zawierania ponadzakładowych układów zbiorowych pracy, to już od dawna mielibyśmy odpowiednio ukształtowane, w ramach dialogu społecznego, kwestie stabilności zatrudnienia i wysokości wynagrodzenia w poszczególnych branżach, sektorach, a w konsekwencji także w całym kraju. Brak tych pożądaných, dobrych praktyk wpływa niekorzystnie na odpowiednie, nowoczesne ukształtowanie życia gospodarczego i społecznego w Polsce.

Kuriany k/Białegostoku, dnia 17 czerwca 2023 r.

Przewodniczący WZDR

Eugeniusz Formejster

